

PS

De aanslag dreef ze uit elkaar.
Maar nu exposeren Rob
Scholte, Paul Blanca en Koos
Dalstra onder één dak.

Het PAROOL dinsdag 29 december 1998

Kunstbroeders

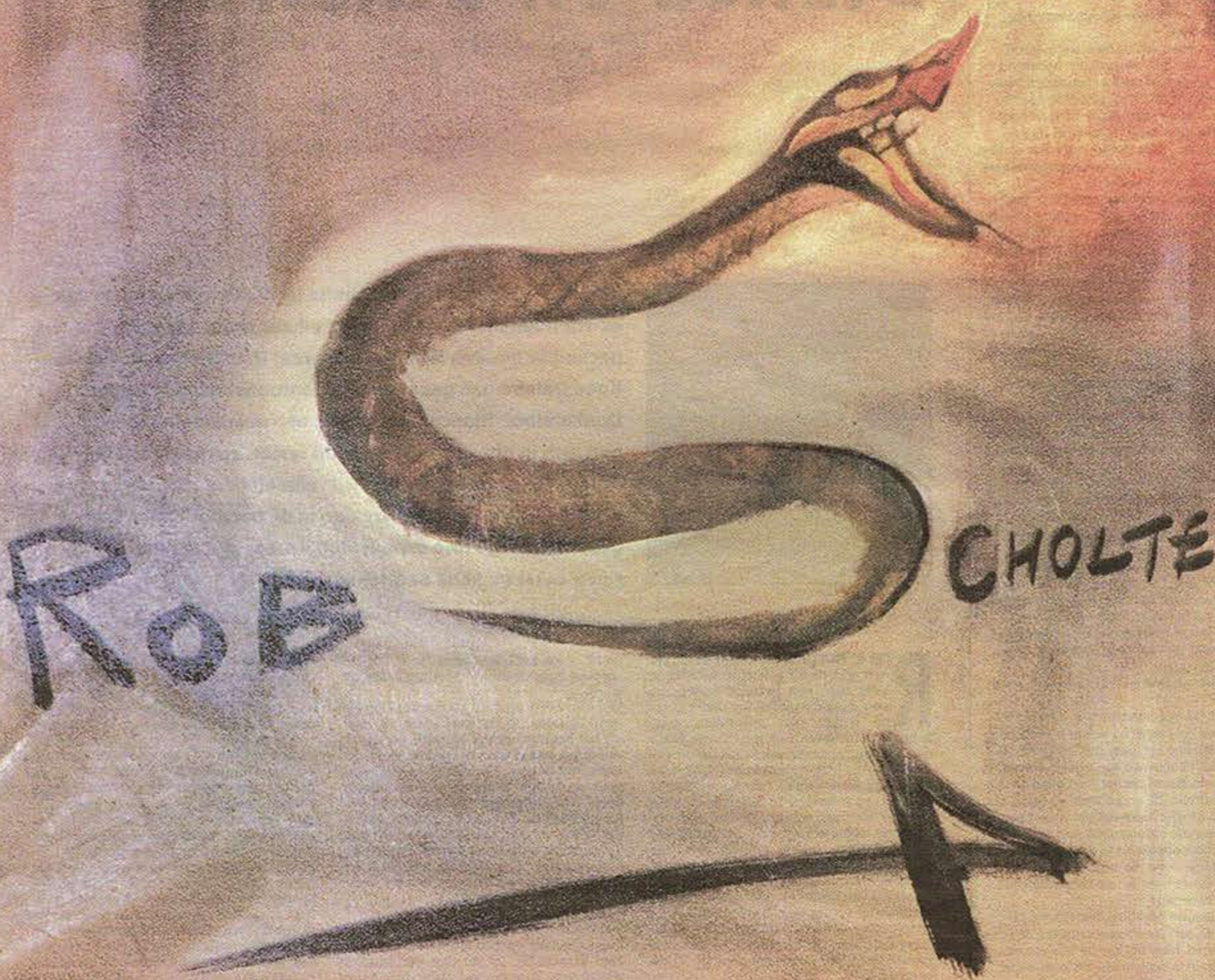

FOTO RENÉ SEGHERS

MEDIA / Maartje van Weegen wil in geen geval drammerig zijn	6	het weer/puzzel	16
STIJL / De toekomst staat soms geschreven in koffieprut	8	bioscopen	14
MUZIEK / Leo Smits ten onrechte vergeten Symfonie in C	9	agenda	15
		radio en tv	17 t/m 20

THEODOR HOLMAN

Zwijgen

Er is een bepaald type man en vrouw dat populairder en populairder wordt, maar waaraan ik een steeds grotere hekel krijg, en dat ik 'het bijdehandje' noem.

Het zijn die mensen die niet hoeven na te denken en altijd een opmerking of een mening klaar hebben en die onmiddellijk naar voren brengen.

Dat hun populariteit stijgt, komt vermoedelijk door de televisie, want daar komt tegenwoordig alles door.

Wie 'televisie maakt', weet dat er twee eisen zijn: de interviewer moet altijd zijn volgende vraag klaar hebben, en de gast moet bijdehand zijn. Anders storten de kijkcijfers in.

Je ziet een interviewer nooit een vraag 'verwerken'.

"Wat vindt u van de toestand in Irak?"

Dr. Clavan beantwoordt dan bijdehand de vraag, want die heeft er zogenaamd over nagedacht, en vervolgens stelt de interviewer een andere vraag. Je hoort noch ziet de interviewer twijfelen, of zeggen:

"Ja ja... Ja... daar moet ik even over nadenken... ja...tja... ik weet zelf eigenlijk niet wat ik hiervan moet vinden."

Een journalist behoort ook niks te vinden en alleen maar kritische vragen te stellen, maar jammer is het wel, want zo ontstaat er nooit een gesprek. Een echt gesprek bestaat namelijk tevens uit stiltes waarin iedere deelnemer even nadent. Maar ook degeen aan wie een vraag gesteld wordt, hoor of zie je nooit eens twijfelen. Een enkele keer komt het wel eens voor dat iemand over een antwoord dubt, maar dan zie je de interviewer nerveus worden, en die legt de geïnterviewde dan alvast het antwoord in de mond.

"Bert... Je nieuwe boek gaat over het... als ik het in mijn eigen woorden mag samenvatten... het wezen van de eenzaamheid. Klopt dat?"

Bert: "... Tja... eh..." Lange stilte.

Interviewer: "Misschien leg ik het accent verkeerd, maar gaat het niet over eenzaamheid... over het eenzame lot van de mens in het algemeen?"

Bert: "Ach... ik... ik..." Lange stilte.

Interviewer: "Volgens mij gaat het over de eenzaamheid van de mens... En hoe de mens in het leven staat... toch?"

Als Bert zo blijft talmen, kan hij het vergeeten ooit nog voor een programma te worden gevraagd.

"Zullen we Bert eens om zijn mening vragen?"

"Lijkt me niet, heeft niets te vertellen."

Ik hoor het mezelf op iedere tv-redactievergadering een paar keer zeggen.

En dus hebben we een leger bijdehandjes geformeerd die het altijd goed doen. Het vervelende is, dat 'men' nu denkt, dat je altijd bijdehand moet zijn. Maar men vergeet dat bijdehandjes, juist omdat ze niet meer hoeven na te denken, dat ook niet meer doen. Ze staan letterlijk zelf stil doordat ze constant de stilte vullen met hun 'bijdehandjes'.

Een nieuwe opvatting, een nieuwe gedachte, kan alleen maar ontstaan uit stilte en twijfel. Maar die kan de televisie maar in beperkte mate tonen. Stilte en twijfel mogen alleen als het 'dramatisch' is.

"Je kinderen zijn op jonge leeftijd gestorven, en toen kwam je man om bij dat ongeluk waarbij jij je beide benen hebt verloren. Wat dacht je toen?"

De stilte die dan ontstaat (cameraman, wilt u alstublieft inzoomen!), mag weer wel en moet zelfs lang duren.

Maar bij een normale vraag mag dat niet. Politici bijvoorbeeld mogen niet twijfelen over een antwoord.

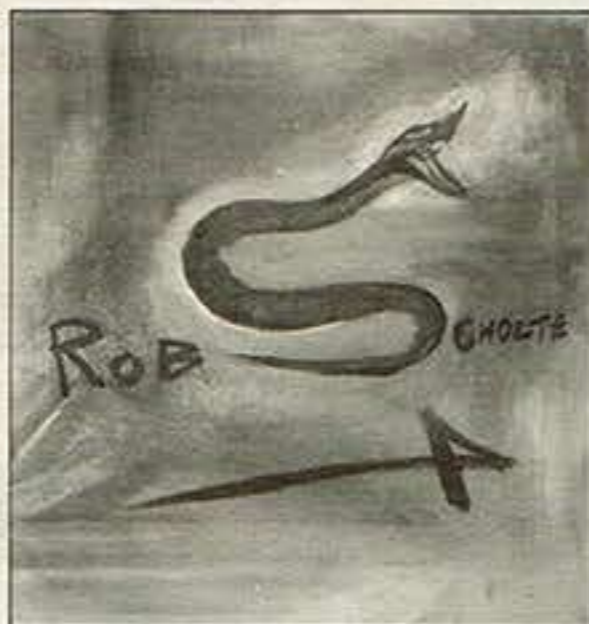
"Mijnheer Cohen, die witte illegalen, waarom geven we die geen generaal pardon?"

Cohen wordt geacht niet zichtbaar in verarring te zijn na zo'n vraag.

Maar ik krijg er schoon genoeg van en kan daardoor bijna geen televisie meer kijken. Iedereen is maar vlot, welbespraakt, snel van geest en geestig.

Wie zwijgt is nergens welkom.

Oud en nieuw met Scholte, Blanca en Dalstra

ROB SCHOLTE verloor zijn beide benen tijdens de beruchte aanslag in 1994 toen een granaat onder zijn auto stoel ontplofte. De dader is tot op heden niet gevonden, maar Scholte stelde twee van zijn naaste vrienden uit het Amsterdamse kunstcircuit van de jaren tachtig verantwoordelijk: fotograaf Paul Blanca en dichter Koos Dalstra. Tijdens een interview in Amstelveen hield Scholte vier maanden geleden zijn verdenking tegen beiden nog onverminderd overeind. Zijn theorie behelst een complot zonder weerga, waarin zelfs politiefunctarissen belang hebben bij het verdoezelen van de feiten. Daarmee leek een verzoening verder weg dan ooit. Maar galeri houder Willem van Roij is er in geslaagd de drie te verenigen in één tentoonstelling, die wordt geopend op 31 december.

Ook bij Scholte leeft de kerstgedachte, geeft hij onmiddellijk toe: "En daarbij heb ik van bevriende kunstenaars begrepen dat Willem van Roij integer is in zijn bedoelingen."

Zijn bijdrage bestaat uit een twintigtal schilderijen uit 1983, waaronder een zelfportret met een slang op de plaats van de S in zijn naam, direct gevolgd door een clownesk figuur met eveneens een gespleten tong. Opvallend zijn ook enkele vrolijke strandscènes, een monochroom in rood waarbij een bos kinderhoofdjes uit een hoofd groeit en een rennende gestalte in wiens hoofd een band is geschilderd. Symbolisch wordt zijn werk als één vuist een arm met aan beide uiteinden een eveneens gebalde vuist in een ijzeren greep houdt, direct gevolgd door een schilderij waarop een gulden het bloeden stelp van een schouder waarvan de arm is afgerukt. Maar bij Scholte weet je het

Sinds de aanslag op Rob Scholte in 1994 stonden hij en zijn ex-vrienden lijnrecht tegenover elkaar, maar vanaf 31 december houden Scholte, fotograaf Paul Blanca en dichter Koos Dalstra een gezamenlijke tentoonstelling in Gallery Donkersloot. Blanca viert het als een overwinning, Scholte hult zich in nevelen maar belooft fysiek aanwezig te zijn. Dalstra komt echter niet en wil zelfs niet dat zijn naam wordt vermeld op de uitnodigingen en in de persberichten. Een gesprek met de drie exposanten - maar niet samen.

Foto's en tekst: RENÉ SEGHERS

nooit: voor hetzelfde geld heeft hij het speciaal voor de tentoonstelling geantidoteerd.

Waarom heeft hij geen recent werk ingeleverd? Scholte: "Al het werk komt uit 1983, uit het begin van mijn carrière, en daar is een goede reden voor, maar daar kan ik nu niets over zeggen. Wel is het hier en daar heel profetisch werk, je ziet er bijvoorbeeld al geamputeerde ledematen op." Wel wil hij kwijt dat het ook wat hem betreft in het teken van de toekomst staat. Scholte: "Natuurlijk is die datum heel symbolisch. Oud en nieuw, de kerstgedachte, dat is een opening. Maar wat ik daar precies onder versta wil ik nu niet kwijt."

De dag van de aanslag heeft een enorme impact gehad op het leven van fotograaf Paul Blanca, die tot de dag van vandaag voortduurt. Voor die tijd waren Rob en hij gewoon twee kunstenaars uit de generatie tachtig. Na de aanslag werd Rob slachtoffer en Paul - net als dichter Koos Dalstra - de aangewezen dader.

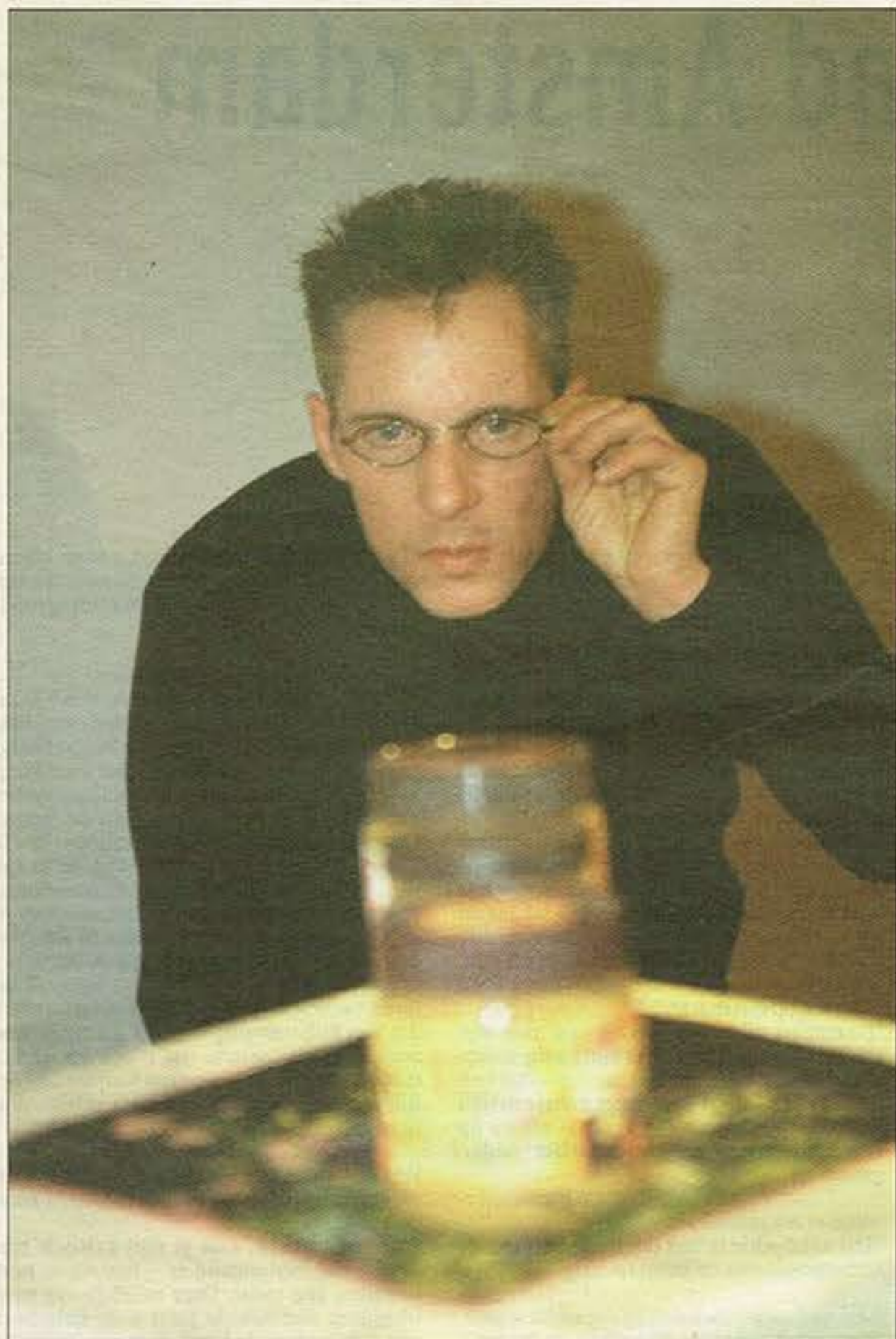
De pindakaaspotten van Dalstra

Blanca: "Rob moest een dader hebben. De Duitse kunstenaar Rainer Opokoe zei een maand na de aanslag, toen ik nog niet verdacht werd dus, tegen mij: 'Wij moeten een dader vinden en die moet uit het kunstcircuit komen'."

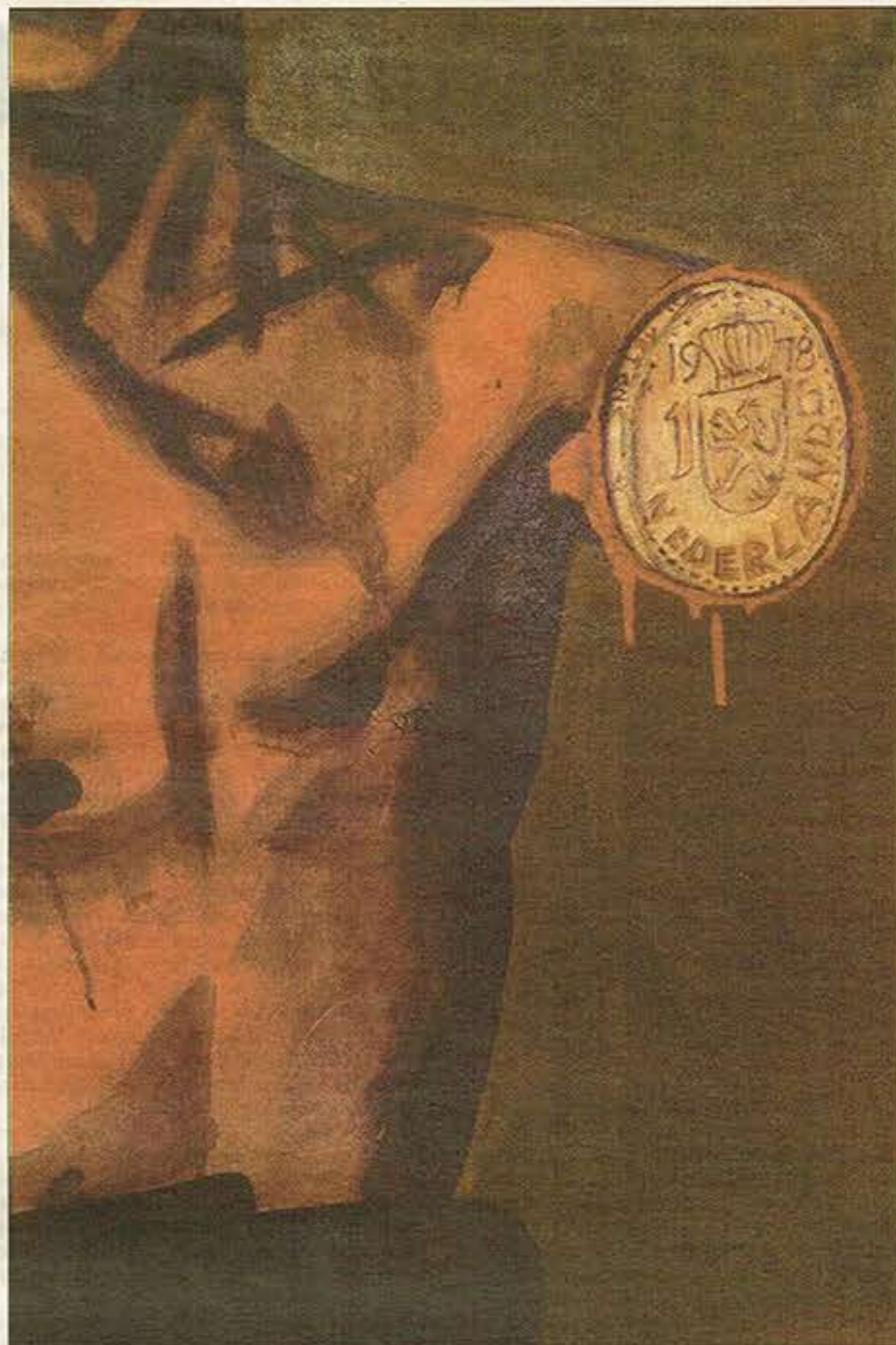
Blanca wil het niet hebben over de vraag waarom hij uiteindelijk met Dalstra de hoofdverdachte werd. Blanca: "Dat is totaal zinloos. Het gaat erom dat ik gewoon te moe werd van de verkoopsters die bij het zien van mijn gestalte onder hun toonbank wegdoken. Wanneer ik een galerie in liep, gingen mensen met hun rug tegen de muur staan. Daarom ben ik destijds naar Spanje gevlucht. Daar heb ik zes maanden lang fantastisch gewerkt in de hoop dat de storm bij terugkomst was gaan liggen. Het bleek echter alleen maar erger geworden. Rob had een beloning uitgelooft en ik was het wild dat door allerlei randfiguren werd opgejaagd."

Blanca stelt dat Marleen Henny, zijn vriendin, deel aan het interview moet kunnen hebben. Blanca: "Ik heb Marlene ontmoet toen ik terug kwam uit Spanje, zes maanden nadat ik was beschuldigd. Zij heeft dus die hele cyclus meegemaakt. We verwerken alles met zijn tweeën, dat moet je niet wegdrücken. Mijn eigen emotionele balans is in die periode ver te zoeken geweest. En nog steeds."

Verbindende factor in de 'hereniging' is Willem van Roij. Blanca ontmoette hem eind jaren tachtig in restaurant Tartufo, waar Scholte op verzoek van eigenaar Jack Berting een kookboek uit zeefdrukken samenstelde bij literaire recepten van Koos Dalstra. Blanca: "Willem was naar mijn idee een sponsor van Tartufo - hij at er vaak - en de eigenaar van Tartufo verzamelde mijn werk en dat van Scholte. In die tijd waren wij als kunstenaars verwend

Paul Blanca bij de inzending van Koos Dalstra.

Rob Scholte: een gulden stelpst het bloeden. Uit 1983?

omdat er veel meer geld was. Er werd door instituten en privé-collectieuren veel meer aangekocht dan nu. Wij jonge kunstenaars hadden het gemakkelijk. Wij produceerden en genoten buitengewoon van het leven."

Dat gold natuurlijk niet voor alle kunstenaars in de jaren tachtig. Jullie zaten toch min of meer in de juiste golf?

"Misschien wel, ja. Maar ik heb op een dag gewoon een baksteen door de ruit van een fotozaak gegooid en de camera's gejat die ik nodig had om te gaan fotograferen. Toen ik de eigenaar later een mooie foto cadeau gaf en vertelde dat hij aldus mijn carrière had gesponsord vond hij het prachtig."

"Door de aanslag op Rob is een aantal mensen enorm geschaad. Van de kunstscene uit de jaren tachtig is in de nasleep van die affaire een coke-scene gemaakt, een scene van mensen die totaal niet nadachten, die niet serieus met hun werk bezig waren, maar zich uitsluitend bezig hielden met het neuken van elkaars vriendinnen. Dat was dus niet het geval. Er zijn namelijk fantastische dingen geproduceerd in de jaren tachtig en daarom is er ook nog steeds geen vervolg op. Er is geen nieuwe generatie opgestaan. Door een tentoonstelling met Rob te maken, een tentoonstelling van 'het slachtoffer' en 'het slachtoffer Paul Blanca, aangewezen als dader', hoop ik een synthese te bewerkstelligen."

Wie zijn dan die kunstenaars die een stempel op de Nederlandse kunstgeschiedenis hebben gedrukt?

Blanca: "Peter Klashorst, Hans Vlucht, Martin van Vrede, Marlene Dumas, Paul Blanca, Bart Domburg, Aldert Mantje - dat zijn heel belangrijke mensen."

Waarom sta jijzelf in dat rijtje?

"Omdat ik één van de weinige fotografen ben die zich manifesteert als beeldend kunstenaar. Er zijn ook niet zoveel fotografen die iets maken zonder dat ze eerst een telefoonnummer hebben gehad. Ik maak wat ik wil maken en heb daar het medium fotografie voor gekozen omdat dat het beste aansluit bij mijn eigen karakter."

Marleen: "Je vergeet te vertellen dat één van de redenen om die tentoonstelling te doen is dat jij al die mensen van vroeger weer bij elkaar wilt brengen, zodat je verder het oude verhaal weer kunt oppakken. Zo van: weg met die beschuldigingen."

Je betreurt die breuk?

Blanca: "Ja natuurlijk. Dat heeft toch helemaal niets opgeleverd? Het is toch heel treurig wanneer je een collectioneur hebt bij wie je vijftien jaar kind aan huis bent geweest, die je aan de dijk zet omdat je een moordenaar zou zijn?"

De geldkraan gaat dicht en je moet overleven.

**Paul Blanca:
'Rob heeft heel
lieve vrienden
om zich heen,
die hij één voor
één verkankert'**

Wat gebeurt er dan?

Blanca: "Dan kom je in een andere kring terecht. Mensen die denken: 'Die Blanca staat met zijn rug tegen de muur, dus...' Het is bijna zo als met een heroïnehoertje dat achter het Centraal Station staat. Dan staan daar een paar automobilisten te wachten tot ze ziek genoeg is dat ze het ook voor vijftig gulden doet."

Marleen: "Hij stond met zijn rug tegen de muur. Daarom is het ook zo goed dat dit nu gebeurt. Ik hoop dat Rob (Scholte) dat ook snapt. Kijk, voor hem is het natuurlijk het allermoeilijkst, want hij is gewoon zijn benen kwijt."

Blanca: "En er zit nog steeds niemand achter de tralies - dat is vreselijk. Maar Rob moet leren wie zijn vrienden zijn en zijn grote probleem is dat hij dat niet weet. Hij heeft heel lieve vrienden om zich heen, die hij één voor één verkankert. Dat was al zo voor hij zijn benen kwijtraakte en dat werd na de aanslag uitvergroet. Rob kan de liefde, meedenkendste vriend zijn die er is, maar hij kan niet over zijn eigen geiligheid

heenstappen. Maar hij is een kunstenaar, ik ben een kunstenaar en daarom doen we een tentoonstelling samen, waarin de verbindende factor is dat er een incident heeft plaatsgevonden waardoor we geëscaleerd zijn. Waardoor er heel veel emoties boven kwamen drijven die als je ze productief gebruikt in zo'n tentoonstelling geconcentreerd kunnen worden. Want natuurlijk heb ik door alle ellende kennis gemaakt met een aantal dingen waar ik anders geen weet van had gehad."

Je hebt oud en nieuw werk. Waarom niet alleen nieuw werk?

Blanca: "Omdat ik vind dat mensen een referentiekader moeten hebben omtrent waar je vandaan komt. Al mijn werk gaat over basisemoties, zoals je die ook in het stierenvechten tegenkomt: leven, dood, de zucht naar onsterfelijkheid en alles wat daartussen ligt."

Wat wil je met je werk bereiken?

Blanca: "Ik wil de wereld aan mijn voeten krijgen."

Waarom?

Blanca: "Volgens mij is succes willen hebben met hetgeen je doet een heel menselijk verlangen. Het enige verschil is dat ik met het ouder worden minder waarde aan mijn kop hecht, ik heb nu liever dat het ook echt over mijn werk gaat. Hier, dit is mijn lievelingsfoto: een tulp met wijd geopende bladeren. 'Turkish delight' heet het, want tulpen komen uit Turkije zoals je weet. Het is de meest kwetsbare uit de serie, vandaar."

Koos Dalstra heeft evenals Blanca een dui-

De vuist van Rob Scholte

lees verder op PS 4